

ELS COSTUMS

Arxiu Casulà

Els costums d'un poble, tenen quelcom de respectable? Creiem que sí.

Afortunadament tots els costums tenen bona arrel; es guarden, generalment, per grans i xics, tenen influència humanitària i civilitzadora, promouen i alimenten grans interessos, fomenten nombroses indústries i donen vida a un sens fi de famílies.

Cabalment les funcions, les festes, les fires públiques, són un mitjà de civilització, el més directe, perquè junten en una sola aspiració de recíproc goig, són el llaç social més democràtic que desitjar-se es pugui, perquè confonen en una totes les classes, i les iguala, per dir-ho així, davant del comú atractiu.

I, amb tot, ja a l'any 1878, no falta qui, en nom de la democràcia, de la llibertat i progrés, blasfemaven d'aitals festes, titllant als que les abonaven de **RETRASATS** i **ENFOSQUIDORS**.

Nosaltres no les hem abonades, perquè no ho necessitem, però les hem seguides amb coral i vera alegria des dels primers ays de la vida, com les seguiren els nostres pares i com les seguiran els nostres fills; i les estimem apassionadament, perquè són nostres i locals, perquè tenen vida i fesomia pròpies, i ens hem acostumat a estimar-les perquè enclouen per nosaltres records i esperances, que ressonen a les nostres orelles com dolços ecos d'una existència consagrada tota a la nostra ciutat.

La societat, sigui la que es vulgui, cregui el que cregui, estimi el que estimi sempre tindrà els seus costums, bons o dolents, i en l'alternativa, els antics, quan menys, porten en sí la sanció de moltes generacions.

Són poc seriosos, es diu; tenen molt d'extravagant i de ridícul. Enhorabona. I per això hem de proscriure'ls?

Els costums populars tingueren i tindran sempre igual caràcter, tota vegada que les inspiracions de la multitud són espontànies i, per consegüent, senzilles com ella... i fins infantils.

Pregunteu qui mou, qui dona el sant i senya, a les mils persones, grans i xics, homes i dones, rics i pobres, que en les nits de Nadal o de Sant Joan, per cas, ixen

al carrer sense premeditació, sense propòsit, tal vegada perquè ixen les altres; i, no obstant, qui amb un pandero, qui amb una guitarra, qui solament amb una esquila, van sols o acollats, es junten amb d'altres, es familiaritzen amb tots, dels que van o dels que vénen, i ronden per la ciutat, canten, bromejen, salten i ballen fins a rebentar.

A tot això, què cal dir? És per ventura un dany que el poble es diverteixi? Parlem de la Festa Major: parlem dels gegants, nans, cavallins, etc...

Hi ha aquí res de detestable? Un poc de ridícula, i bé? Mireu qui ho organitza, qui ho aplaudeix. Sens dubte no hi treballaren els set savis de Grècia; mes, en canvi, cada vegada posen en commoció a centenars de persones, i si bé alguns arronsen les espatlles i acliquen els ulls amb sorna, tots corren a veure-ho.

L'any 1878, a Barcelona, alguns cors forts es permeteren una protesta més o menys explícita, en un dinar de **lliures pensadors**, en les crapuloses reunions de LA PALOMA o dels **SIERVOS DEL DESEO**.

Els costums no es muden com camises.

Els costums són com l'ostra, que està arrapada a la roca.

Els sobreviuen a totes les calamitats; fins a la vida dels pobles; perquè vénen de casta i de raça; formen una altra existència, una segona naturalesa; tenen força de llei, i han convertit l'home a sí, l'han fet animal de costum.

Amb això s'hi viu i s'hi mor; i sense ésser reaccionaris ni retrassats, hem de contemporitzar amb els costums establerts, ja que no admetre'ls o aplaudir-los, perquè no amaguen malícia.

No direm que d'ésser possible **MUDAR TOT D'UNA** les condicions de la raça humana, i fer de tota la gent una gent granada, saberuda, reflexiva i seriosa com un purità, no fos millor de servir-li, en lloc de diversions bullicioses, insubstancials i sense objecte, funcions greus i profitoses; en lloc de gegants i cavallins, ensenyances instructives, i en lloc de llaminadures indigestes, una taula de filòsof.

Recordeu aquella dita de Juvenal: "¡OH SANCTAS GENTES, QUIBUS HOEC NASCUNTUR: IN HORTIS NUMINA!"

Tal mena de gent no s'esborra del mapa.

Tampoc els costums s'esborren; per això són costums.

Es muden, es transformen a la llarga, al compàs de la civilització o de la incivilització, sense que ningú pugui dir: Jo hi he posat la mà.

Avui mateix, com sempre, i com en totes les coses humanes, sofreixen una transformació: qui ho dubta? Mes, on jau la causa? Qui la mou, qui la impulsa?

Certament que no són els declamadors.

Les declamacions, pel contrari, donaren sempre un efecte contraproduent.

L'únic possible és dirigir-los, millorar-los quant es pugui; mai contradir-los.

Per aquest camí es pot avançar molt.

Pel restant, que no s'espanti ningú: **NO ENS HAN DE RETORNAR EL DILUVI**.